

НАПРЯМ 6. ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ

Артемьєва І. С.

*кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри технологічної та професійної освіти*

Гарська І. В.

*студентка магістратури
кафедри технологічної та професійної освіти
Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
м. Одеса, Україна*

МОДЕРНІЗОВАНИЙ ПІДХІД ДО ОВОЛОДІННЯ ОСНОВАМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІМИ УЧИТЕЛЯМИ

Різноманіття та складність завдань формування підростаючого покоління на сучасному етапі роблять проблеми педагогічної майстерності особливо актуальними для теорії та практики навчання й виховання. Педагогічна майстерність у ході професійної діяльності вчителя дозволяє оптимізувати всі види навчально-виховної роботи, направляти їх на всебічний розвиток і вдосконалення особистості школяра, формування його світогляду та здібностей [7].

Проблемам педагогічної майстерності присвячені наукової праці таких учених, як: Г. Гайнутдінова, І. Зязюн, Є. Барбіна, І. Козловська, Н. Кузьміна, З. Курлянд, В. Леонтєва, Г. Ліщинська-Кравец, Є. Павлютенкова, В. Радул, Ф. Расказова, К. Романова, В. Сластьонін, І. Страхов, Н. Таланчук, Н. Тарасевич, І. Харламов, Г. Хозяїнов, О. Чернега та ін. Аналіз результатів вивчення наукового фонду продемонстрував, що на теперішній час існують різні підходи щодо розуміння сутності поняття «педагогічна майстерність».

У межах нашого дослідження педагогічна майстерність нами розглядається як якісна характеристика навчально-виховної діяльності вчителя, як доведена ним до високого ступеня досконалості навчальна та виховна вмільість, яка проявляється в особливій відшліфованості методів і прийомів застосування психолого-педагогічної теорії на практиці, завдяки чому забезпечується висока ефективність освітнього процесу [8].

Проте, не зважаючи на відсутність єдиного підходу щодо визначення дефініції «педагогічна майстерність», науковці одностайно вважають проблему формування педагогічної майстерності як одну з найважливіших у процесі професійної підготовки майбутніх учителів.

Як відзначає в своєму дослідженні І. Зязюн [6], формування педагогічної майстерності є процесом поступовим. Вчений стверджує, що перший його ступінь – професійна підготовка, яка відбувається в педагогічному закладі освіти. Під час перебігу першого етапу формування педагогічної майстерності майбутньому вчителю необхідна щоденна та наполеглива праця над розвитком своїх здібностей до педагогічної діяльності, формуванням професійної позиції, виховуванням уміння спілкуватися з людьми, у процесі органічної взаємодії вирішувати завдання навчання та виховання. Після закінчення навчання в педагогічному закладі освіти молодий учитель розпочинає власну професійно-педагогічну діяльність, у процесі здійснення якої продовжується процес його професійного зростання, вдосконалення, але інтенсивніше та цілеспрямованіше. І. Зязюн наголошує на необхідності майбутніми учителями під час навчання набувати основ професіоналізму вчителя [6]. Одним із можливих засобів професіоналізації майбутніх учителів такі науковці, як: О. Антонова [2], С. Бобраков [3], Н. Матюшенко [9], вважають практико-орієнтований підхід у професійній підготовці майбутніх учителів.

Практико-орієнтований підхід у професійній підготовці майбутніх учителів – це активна форма організації професійної підготовки учителів, що призначена для застосування в теоретичній і практичній складових навчання та реалізується за допомогою насичення освітнього процесу елементами професійної діяльності [12]. Сутність цього підходу полягає в здійсненні освітнього процесу в контексті майбутньої професійної діяльності за допомогою відтворення в формах і методах навчальної діяльності осіб, які навчаються, реальних психолого-педагогічних ситуацій, вирішення конкретних професійних завдань [3]. Основними характеристиками практико-орієнтованого підходу в професійній підготовці майбутніх учителів є те, що суб'єкт навчання із самого початку ставиться в діяльну позицію, яка забезпечується впровадженням професійно-орієнтованих форм організації навчального процесу та передбачає не лише практичну орієнтацію окремих навчальних дисциплін, а й зміст усієї підготовки вчителя [2].

Як свідчать дослідження Л. Г. Ананченко, Є. Н. Ленівко [1], Л. А. Янковської, Р. М. Захарчіна [10], для інтенсифікації професіоналізації майбутніх фахівців будь-якого профілю необхідно вдосконалення практико-орієнтованого навчання майбутніх фахівців через встановлення соціального партнерства в сфері освіти, що посприє

оволодінню майбутніми фахівцями на високому рівні знаннями, уміннями і навичками з певного фаху, певним досвідом професійної діяльності, формуванню в них професійних якостей особистості.

Стосовно освітнього середовища соціальне партнерство означає встановлення взаємовідносин між сферою освіти і роботодавцями – споживачами підготовлених освітньою сферою кадрів [4]. Двобічна співпраця дозволяє вибудовувати взаємовигідну взаємодію, спрямовану на досягнення спільної мети – підвищення якості професійної підготовки майбутнього фахівця [5]. Метою встановлення цієї взаємодії є розширення освітньо-середовищного простору професійної підготовки майбутніх фахівців. Так, з одного боку, сфера освіти має здійснювати професійну підготовку майбутніх фахівців відповідно до вимог, що мають бути висунені роботодавцями щодо змісту професійної освіти, з іншого боку, власне соціальні партнери повинні приймати активну участь у виробленні стратегії підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців, забезпечувати якісну професійно-зорієнтовану підготовку майбутніх фахівців, через залучення до формування навчально-методичної складової професійної підготовки майбутніх фахівців, надання бази для проходження навчальної та виробничої практики особам, які навчаються в професійних закладах освіти будь-якого рівня та галузевої спрямованості [4, 11].

Таким чином, із зазначеного вище витікає, що оволодінню молодими учителями фундаментальними основами педагогічної майстерності посприє професійно-зорієнтована підготовка майбутніх учителів, побудована на засадах соціального партнерства в сфері освіти.

Список літератури:

1. Ананченко Л.Г. Практическая подготовка студентов на предприятиях-работодателях и вовлечение их в процессы производства / Л.Г. Ананченко, Е.Н. Ленивко // Проблемы современного образования в техническом вузе : материалы V Междунар. науч.-метод. конф., 26-27 окт. 2017 г. : тезы докл. Гомель: ГГТУ им. П.О. Сухого, 2017. С. 153–155.
2. Антонова О.Є. Практико-орієнтований підхід у формуванні професійної майстерності майбутнього вчителя // Теорія і практика професійної майстерності в умовах цілежиттєвого навчання: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во Рута, 2016. С. 262–285. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/24640/1/Антонова%20О.pdf> (дата звернення: 21.07.2020).
3. Бобраков С. Реформування змісту професійної підготовки вчителів у ВНЗ Німеччини: практико-орієнтований підхід // Порівняльна

- професійна педагогіка: наук. журнал / голов. ред. Н. М. Бідюк. К.–Хмельницький : ХНУ, 2012. № 2 (4). С. 161–168.
4. Галанов В.А. Социальное партнерство и ОДО // Университетское управление: практика и анализ. 2000. № 1. С. 31–32. URL: <http://hdl.handle.net/10995/4280> (дата звернення 07.07.2020).
 5. Головинская Е.А., Пивчук Е.А. Сетевое партнерство: пространство развития: методическое пособие. СПб.: Изд-во Политехнического ун-та, 2014. 155 с. (Управление качеством профессионального педагогического образования).
 6. Зязюн І.А., Крамущенко Л.В., Кривонос І.Ф. та ін.; Педагогічна майстерність: підручник / за ред. І. А. Зязюна. К.: Вища шк., 1997. 349 с.
 7. Емельянова М.В., Журлова И.В., Савенко Т.Н. Основы педагогического мастерства: Курс лекций для студентов дневного и заочного отделений педагогического университета. Мозырь: УО «МГПУ», 2005. 150 с.
 8. Леонтієва В. Шляхи формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя іноземної мови // Вітоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки. 2015. Вип. 15. С. 169–174. URL : <http://dSPACE.pnpU.edu.ua/bitstream/123456789/5333/1/Leontieva.pdf> (дата звернення: 13.09.2020).
 9. Матюшенко Н.В. Практико-орієнтована гуманітарного профілю засобами продуктивних технологій // Наука і освіта. 2014. № 5. С. 242–248. URL: http://eprints.zu.edu.ua/13787/1/Matjushenko_2014.pdf (дата звернення: 02.09.2020).
 10. Янковська Л. А. Професійно-практична підготовка фахівців у вищій школі та її інноваційний розвиток у форматі «державна – вищі навчальні заклади – роботодавці» / Л.А. Янковська, Р.М. Захарчин // Науковий вісник НЛТУ України. 2012. Вип. 22.4. С. 367–373. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/profesiyno-praktichna-pidgotovka-fahivtsiv-u-vischii-shkoli-ta-yi-innovatsiyniy-rozvitok-u-formati-derzhava-vischi-navchalni-zakladi/viewer> (дата звернення: 01.04.2020).
 11. Яруллина Л.Р. Взаимодействие образовательного учреждения и работодателя: опыт социального партнерства / Л. Р. Яруллина, Т.В. Сучкова // Вестник экономики, права и социологии. 2015. № 4. С. 356–359. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vzaimodeystvie-obrazovatelno-uchrezhdeniya-i-rabotodatelya-opyt-sotsialnogo-partnerstva> (дата звернення: 12.09.2020).
 12. Warneke D. Aktionsforschung und Praxisbezug in der DaF-Lehrerbildung. Kassel : Kassel Univ. Press, 2007. 599 s.